

Waarom Jazz en Wereldmuziek thuishoren bij de NPO

Publieke omroepen en hun rol in de **representatie, documentatie, publieksvertegenwoordiging** en de **economie** van het Nederlandse culturele veld.

Representatie

De publieke radiozender zou een representatie moeten zijn van het huidige culturele veld, en zich niet moeten afzonderen en vervreemden van de actualiteit. Het Nederlandse culturele veld is diverser dan ooit, in alle regionen van de kunst vinden kruisbestuivingen plaats, naast het behoud van en aandacht voor traditionele genres. Op de podia en festivals waar klassieke muziek centraal staat is het aandeel van Jazz en Wereldmuziek steeds groter. Podia als het Concertgebouw, de Doelen en Muziekgebouw aan 't IJ hebben steeds meer series met Jazz en Wereldmuziek, al dan niet in kruisbestuiving met klassieke muziek. Op festivals als de Cellobiennale, Wonderfeel, Oranjewoud, kamermuziekfestival Schiermonnikoog en vele andere festivals zie je dezelfde ontwikkelingen. Veel van nature klassieke ensembles als Holland Baroque, Calefax rietkwintet, Nederlands Blazersensemble en een aantal symfonieorkesten hebben series met Jazz en Wereldmuziek.

Ook in de muziekindustrie, de platenlabels vindt steeds meer kruisbestuiving plaats. Labels als Channel Classics, Just Listen en Turtle records hebben een catalogus die zowel oude muziek, klassieke muziek, Jazz en Wereldmuziek bevatten.

De programmering van podia en festivals wordt samengesteld door directeuren, programmeurs, samenstellers en adviseurs, wiens dagelijks werk het is om de vinger aan de pols te houden en met open oren constant te kunnen bepalen welke muziek er relevant is. Zij doen dit omdat zij dit voelen als hun missie, omdat het publiek erom vraagt, omdat musici met innovatieve ideeën komen en omdat hun die opdracht wordt gegeven door overheden en andere subsidiërende instellingen.

Versmalling van de programmering gaat lijnrecht in tegen alles wat de hele podiumkunstensector de afgelopen decennia heeft nagestreefd, namelijk het verzachten van de harde grenzen tussen muziekgenres. De culturele sector heeft een opdracht gekregen van zowel de samenleving als de overheid. Die opdracht luidt: verbinding. Ontschotten, diversiteit en inclusie, fair practice en publieksgerichtheid zijn daar allemaal onderdeel van. De hele keten (makers, festivals, podia, overheden, fondsen, conservatoria, media) zet zich daar dagelijks voor in. Het laatste wat we kunnen gebruiken is dat onze eigen voornaamste publieke media-outlet in de ether ons hierin gaat tegenwerken.

Documentatie

Al sinds het ontstaan van de publieke zenders hebben de omroepen hun verantwoordelijkheid genomen om de actuele ontwikkelingen in het culturele veld te documenteren. Daaruit zijn vele legendarische opnamen voortgekomen, zoals de beroemde nachtconcerten in het Concertgebouw, menig live registratie in het Bimhuis en concerten op het North Sea Jazz. Zonder deze opnamen was er een hiaat ontstaan in de geschiedschrijving van de Nederlandse culturele sector. Al jaren is er een kaalslag gaande wat betreft de live opnamen van Jazz en Wereldmuziek bij Radio 4. Dit is onacceptabel en leidt tot verlies van een belangrijk deel van onze culturele erfgoed.

Publieksvertegenwoordiging

Het beperken tot de Europese klassieke muziek door NPO benadeelt diverse publieks- en bevolkingsgroepen die ook een plek verdienen op NPO. Immers de klassieke muziek van andere culturen is ook klassieke muziek en het uitsluiten van deze vormen op de publieke radio is het tegenovergestelde van de pluriformiteit die we als samenleving en als overheid proberen te bereiken.

De publieke omroep wordt geacht het publiek te bedienen dat zich aangetrokken voelt tot de diverse uitingen van cultuur. Liefhebbers van klassieke muziek zijn in het algemeen liefhebbers van akoestische concertante muziek. Dat kan de traditionele klassieke muziek zijn maar is ook al sinds jaar en dag, en in toenemende mate, Jazz, Wereldmuziek en improvisatiemuziek.

Zoals we kunnen zien op de diverse festivals en podia is de muziekliefhebber een omnivoor. Ook zijn er steeds minder specifieke podia, zoals Jazzclubs of Wereldmuziekpodia. Steeds vaker vindt de programmering van de diverse muzieksoorten plaats op podia met een brede programmering. Ook Nederlanders met een biculturele achtergrond maken steeds vaker gebruik van deze klassieke concertpodia omdat de klassieke muziek van de betreffende cultuur ook het beste uitkomt op podia voor akoestische muziek.

Actiepunten:

- Jazz en wereldmuziek moeten naar rato te horen zijn op de hoofdkanalen van de publieke omroep.
- De NPO commiteert zich het contact houden met de culturele muzieksector om te komen tot een beter gebalanceerde programmering van de zenders.
- Podcasts en themakanalen dienen als aanvulling maar zijn geen vervanging van de publieke zenders.
- Dit is niet het einde van een discussie maar als het begin van een dialoog.

Economie

De publieke omroep vervult een essentiële rol in de mogelijkheden van Jazzmusici om hun carrière zodanig vorm te geven dat ze ervan kunnen rondkomen.

- Ten eerste is het de enige mogelijkheid om serieuze exposure bij een groot en divers publiek te krijgen. De bekendheid bij het publiek kan leiden tot meer concertbezoek en hogere CD-verkoop en/of streaming-cijfers.

- Ten tweede is voor veel musici en componisten de jaarlijkse BUMA-afrekening een belangrijke aanvulling op hun inkomen. Wetende dat de helft van de studenten op de Nederlandse conservatoria op dit moment een Jazzstudie of een wereldmuziekstudie volgt, is dit een zeer relevant economische factor.

Hoe verhouden Jazz en wereldmuziek zich tot andere genres?

- Een aanzienlijk deel van de programmering van Nederlandse podia en festivals bestaat uit Jazz en wereldmuziek. Ook op klassieke muziek- en popfestivals.

- De Nederlandse Jazz-scene staat internationaal zeer hoog aangeschreven en is samen met Dance en de Oude Muziek één van de belangrijkste exportproducten.

- De helft van alle conservatoriumstudenten in Nederland studeert Jazz en/of wereldmuziek.

- in de muziekindustrie nemen Jazz en wereldmuziek een belangrijke plaats in. In de landelijke media wordt wekelijks 1 op de 8 recensies besteed aan Jazz en wereldmuziek.

- Er zijn diverse prijzen gericht op Jazz en Wereldmuziek: Edisons voor Jazz en wereldmuziek, Boy Edgarprijs, Bird award.

- De aandacht voor Jazz en Wereldmuziek bij de publieke omroepen is verwaarloosbaar

Keuzes die gemaakt kunnen worden:

- Omroepen en NPO verplichten om 25% van de programmering op alle NPO kanalen te wijden Jazz en Wereldmuziek

- Radio 6 een serieuze start in de ether geven, zoals ooit beoogd, maar slecht aangepakt. Nu wel met aandacht voor alle vormen van Jazz en Wereldmuziek.

- Makers, podia en festivals betrekken bij de programmering op de publieke zenders. Meer overleg en afstemming.

Quotes

“Het overgrote deel van de belastingbetalers houdt van Jazz en wil dat op de radio horen. Het North Sea Jazz festival is vele malen groter dan het Holland Festival. Door geen Jazz meer te programmeren besteelt Radio 4 de belastingbetalers en verliest het bestaansrecht.”

“De NPO hanteert een restrictieve, verouderde, op de hegemonie van overleden witte mannen gebaseerde opvatting over ‘klassieke muziek’. Jazz en Wereldmuziek behoren eveneens tot de ‘klassieke muziek’ in de betekenis van ‘klassiek’ als ‘van blijvende waarde’”

- Wouter Turkenburg (ex-directeur Jazzafdeling Koninklijk Conservatorium)

“Laten we NPO Klassiek behoeden voor een grote artistieke vergissing, en de sector voor het verlies van de artistieke identiteit van een belangrijk platform.”

- Raaf Hekkema (Calefax Rietkwintet)

“Publieke radio is in mijn beroepsmatige (en ook persoonlijke) optiek interessant en nuttig als het laat horen wat er leeft en wat er gecreëerd wordt. Vooral Nederlands, mag ook Nederlands zijn binnen een internationale context. Publiek, dat betekent van iedereen. En ‘iedereen’ mag best ook opgevoed worden. Een publieke muzikant heeft een poortwachtersfunctie, geeft ruimte aan wat niet meteen opvalt of hard schreeuwt. Publieke radio cureert, zonder algoritmes. Is soms eigenwijs én heeft een hart voor de luisteraar.”

- Mark van Schaick (BUMA cultuur)

“nieuwe generaties publiek trekken zich allang niets meer aan van de traditioneel gehanteerde grenzen tussen klassiek, Jazz, world, elektronisch, theater, dans, etc. etc. Krampachtig aan die grenzen vasthouden is dus dé manier om je luisteraars de rug toe te keren en te verliezen. Dat staat haaks op de kerntaak van de publiek omroep”

- Maarten van Boven (Muziekgebouw aan het IJ)

“The radio is an incredibly important vehicle by which people listen to music. The great thing about radio is that you can listen to it wherever you are, be it traveling, in your kitchen, at work, in your car, etcetera., To deny loyal listeners of a certain sector of music is, in my opinion, shortsighted. Especially when those types of music are such close cousin like classical and Jazz. It seems unfair on the listener and a shame for music to not put these two beautiful artistic forms together on one platform at least for some of the time.”

- Dominic Seldis

“Als ze dit gaan doen blijft er niets over van Radio 4 op de iets langere duur.”

- Ties Mellema

“Steevast worden publieke gelden ingezet om klassieke muziek te ondersteunen. Maar al decennialang studeert in Nederland circa 50 procent van de conservatoriumstudenten af in Jazz, Wereldmuziek en andere richtingen. Dat de Nederlandse Publieke Omroep nul procent Jazz vertegenwoordigt in het aanbod is dus niet te rechtvaardigen.”

- Fleurine Verloop (voorzitter BIMpro)

buma•cultuur

Muziekgebouw
aan't IJ

beroepsvereniging
improviserende
musici
bimpro

Quotes

“Door geen zendtijd meer in te delen voor jazz en wereldmuziek worden ook de componisten benadeeld van deze muziek. Zij hebben het al zwaar bij de Buma/stemra waar de inkomstendrempel zorgt voor steeds minder componisten die profiteren van en kunnen meepraten over de verdeling van de auteursrechtgelden”.

- Ben van den Dungen

“Het Avonduur

Programmavoorstel voor avontuurlijke muziek

Minstens 10% van de programmering op de huidige podia en festivals voor Klassieke muziek is gewijd aan avontuurlijke muziek; hedendaagse muziek, Jazz, Wereldmuziek, geïmproviseerde muziek. Radio 4/NPO klassiek zou in een zelfde verhouding aandacht moeten besteden aan avontuurlijke muziek. Dat komt neer op anderhalf uur per dag. Één uur in de vorm van een vast programma en half uur aan incidentele programmering door de dag heen. In dit programma, het Avonduur, luisteren we iedere avond tussen 22:00 en 23:00 naar de nieuwste releases, live registraties en hoogtepunten uit de geschiedenis. Iedere omroep geeft zijn eigen kleur aan de programmering waardoor er een gevarieerde en genuanceerde representatie van de avontuurlijke muziek ontstaat.”

- Tony Overwater

Aan dit schrijven hebben onder andere de volgende mensen een bijdrage geleverd:

- Tony Overwater
- Vinsent Planjer
- Rembrandt Frerichs
- Fleurine Verloop
- Wouter Turkenburg
- Raaf Hekkema
- Mark van Schaick
- Maarten van Boven
- Dominic Seldis
- Ties Mellema
- Yoram Ish-Hurwitz
- Dick de Graaf
- Yassine Boussaid
- Hans Mantel
- Aad van Nieuwkerk
- Co de Kloet
- Judith Steenbrink
- Ralph van Raat
- Henk van der Meulen
- Julia Philippens
- Daniel Rowland
- Martin Fondse
- Robert Soomer
- Meta Knol
- Jarmo Hoogendijk
- Bert Vuijsje
- Rob Jansen
- Eric Ineke
- Coen de Jonge
- Cyriel Pluimakers
- Joost Patocka
- Wim Wigt
- Rein de Graaff
- Pieter Smits
- Sem van Gelder
- Ton van Leeuwen